

MONETĀRAIS BIĻETENS

5•1999

Maijā Latvijas banku sistēmas rādītājiem bija tendence palielināties. Mēreni pieauga naudas bāze (par 2.1%) un skaidrā nauda apgrozībā (par 1.9%). Ārvalstu valūtas pieprasījums bija neliels (Latvijas Banka neto nopirka ārvalstu valūtu 1.2 milj. latu vērtībā), bet, valdībai noguldot euroobligāciju emisijas rezultātā saņemtos līdzekļus Latvijas Bankā, lata segums ar Latvijas Bankas tirajiem ārējiem aktīviem paaugstinājās līdz 119.4%. Plašās naudas M2X apjoms maijā pēc krituma martā un aprīlī palielinājās par 1.4%. Iekšzemes naudas piedāvājums M2D maijā pieauga par 2.4%. Latvijas banku sektora piesaistīto iekšzemes noguldījumu apjoms palielinājās par 1.9%, bet nerezidentu noguldījumu apjoms – par 3.7%. Līdzekļu piesaiste nodrošināja bankām iespēju palielināt iekšzemes kredītus uzņēmumiem un privātpersonām. Šo kredītu pieaugums (par 2.2%) bija straujākais pēdējo septiņu mēnešu laikā, un to atlikums sasniedza 594.9 milj. latu – visaugstāko līmeni kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas. Vienlaikus atsākās arī banku sektora ārzemju aktīvu pieaugums un turpinājās ārzemju pasīvu pieaugums.

Plašās naudas M2X apjoms maijā sasniedza 928.7 milj. latu. Skaidrās naudas apjoms apgrozībā bez atlikumiem banku kasēs palielinājās par 0.7%. Privātpersonu noguldījumu apjoms pieauga par 3.1% un privātuzņēmumu noguldījumu apjoms – par 1.9%. Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu kopapjoms sasniedza 568.9 milj. latu. Kāpumu noteica latos veikto noguldījumu atlikuma pieaugums (par 4.5%), bet ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikums nedaudz samazinājās. Pieauga gan pieprasījuma noguldījumu, gan termiņnoguldījumu apjoms (attiecīgi par 2.3% un 0.9%).

Banku sistēmas iekšzemes kredītu atlikuma samazināšanos (par 9.3%) noteica neto kredīta valdībai kritums, palielinoties valdības noguldījumam Latvijas Bankā. Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 12.7 milj. latu, t.sk. īstermiņa kredītu atlikums – par 8.2 milj. latu. Latos izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 0.4%, bet ārvalstu valūtā izsniegto – par 3.6%.

Nostiprinoties banku likviditātei, samazinājās to pieprasījums pēc Latvijas Bankas aizdevumiem. Latvijas Bankas bankām izsniegto kredītu atlikums maijā samazinājās par 6.3 milj. latu jeb 10.5%. Izsniegto *repo* un lombarda kredītu apjoms saruka attiecīgi par 27.6% un 90.8%. Maijā izsniegto *repo* kredītu vidējā svērtā procentu likme bija 5.5%, bet lombarda kredītu vidējā svērtā procentu likme – 7.0%. Latvijas Bankas organizētajās valūtas mijmaiņas (*swap*) darījumu izsolēs izsniegto līdzekļu apjoms bija par 42.0% mazāks nekā aprīlī – 12.7 milj. latu (vidējā svērtā procentu likme – 6.1%). Samazinājās Latvijas Bankas no bankām piesaistīto 7 un 15 dienu termiņnoguldījumu apjoms – mēneša laikā tika piesaistīti 47.4 milj. latu, bet termiņnoguldījumu atlikums centrālajā bankā samazinājās par 46.1% – līdz 13.1 milj. latu.

Par banku savstarpējo uzticību liecināja tas, ka jau sesto mēnesi samazinājās latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme (maijā – 4.5%). Starpbanku tirgū veikto darījumu apjoms palielinājās par 36.8% – līdz 192.3 milj. latu. Savukārt ārvalstu bankām izsniegto kredītu apjoms (1.9 mljrd. latu) bija tāds pats kā iepriekšējā mēnesī.

Vienlaikus nedaudz samazinājās arī atsevišķas nebankām izsniegto aizdevumu vidējās svērtās procentu likmes – latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme saruka līdz 15.5%, bet OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme – līdz 11.8%.

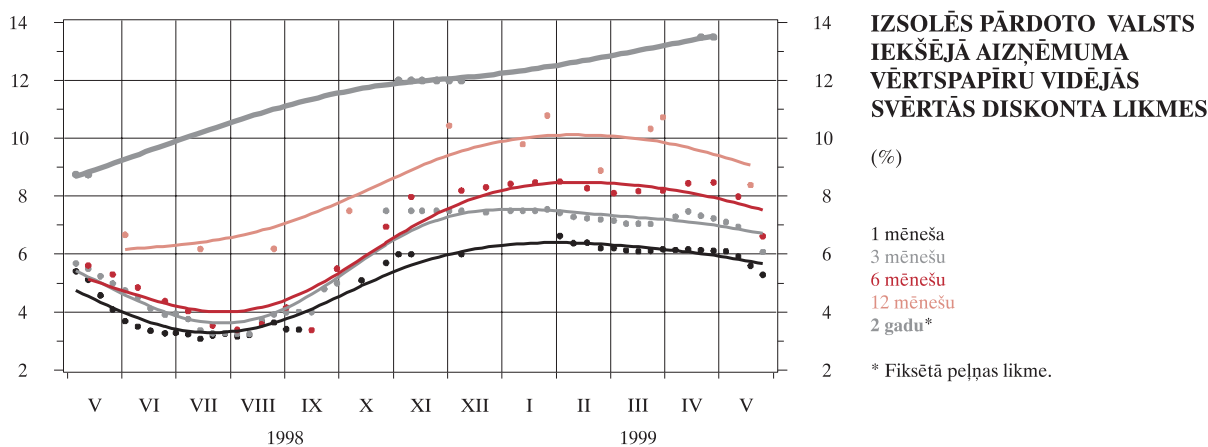
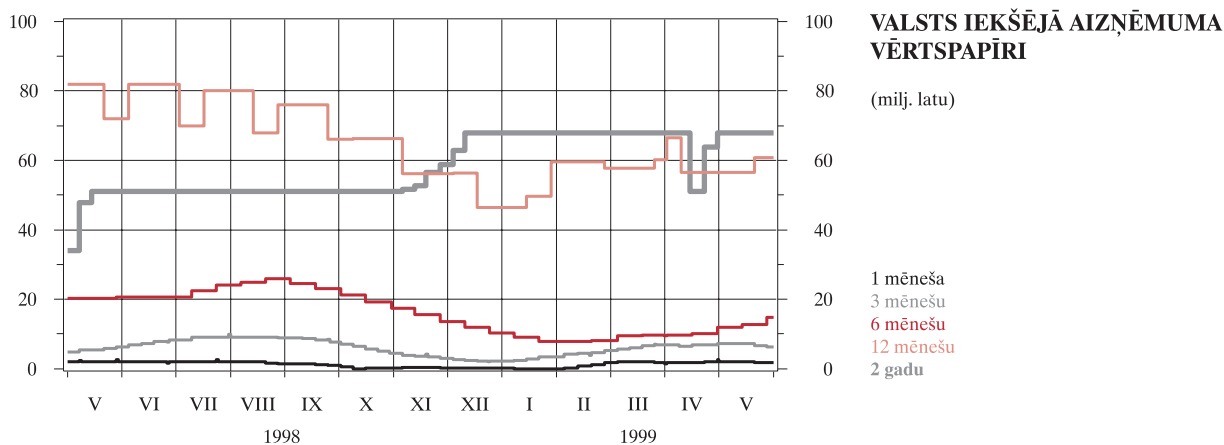
Maijā strauji palielinājās banku interese par valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izsolēm. Vērtspapīru pieprasījuma un piedāvājuma koeficients sasniedza visaugstāko līmeni kopš to emisijas uzsākšanas (3.16). Augstais pieprasījums veicināja būtisku valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju diskonta likmju sarukumu, tāpēc samazinājās valsts iekšējā parāda apkalpošanas izdevumi, kas saspringtajā fiskālajā situācijā ir īpaši aktuāli. Maija sākumā diskonta likmes bija 6.1–8.4%, bet maija beigās tās pazeminājās līdz 5.3–6.6%. Mēneša laikā notika četras 1 mēneša, trīs 3 mēnešu, divas 6 mēnešu un viena 12 mēnešu valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju izsole. 1 mēneša parādzīmes tika pārdotas 1.3 milj. latu, 3 mēnešu – 1.8 milj. latu, 6 mēnešu – 3.2 milj. latu un 12 mēnešu – 4.3 milj. latu apjomā. Apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru kopapjoms palielinājās par 3.8% un maija beigās bija 151.2 milj. latu (45.0% no tiem bija 2 gadu obligācijas un 40.2% – 12 mēnešu parādzīmes).

ASV dolāra kursa kāpumu maijā ietekmēja vēl aizvien straujā ASV tautsaimniecības attīstība, kas ļauj prognozēt procentu likmju kāpumu tuvākajā nākotnē. Karadarbības turpināšanās Kosovā un samērā vājie Vācijas tautsaimniecības attīstības rādītāji joprojām negatīvi ietekmēja eiro kursu. Eiropas Centrālā banka (ECB) reaģēja uz eiro vērtības kritumu, paziņojot, ka intervences valūtas tirgū netiks veiktas, jo ECB galvenais uzdevums ir rūpēties par eiro iekšējo, nevis ārējo stabilitāti un pašreizējā situācijā eiro vērtības samazināšanās attiecībā pret ASV dolāru

neapdraud iekšējo cenu stabilitāti. Turklāt eiro zemā vērtība ir izdevīga eiro zonas eksportētājiem, un tā var pozitīvi ietekmēt arī Vācijas tautsaimniecību. Maijā attiecībā pret latu ASV dolāra kurss palielinājās (par 1.0%), bet Japānas jenas, Lielbritānijas sterliņu mārciņas, eiro, Vācijas markas un Francijas franka kurss samazinājās (attiecīgi par 1.8%, 0.1%, 0.5%, 0.5% un 0.4%).

Saglabājās tautsaimniecības attīstībai optimāls cenu pieaugums. Patēriņa cenu indekss salīdzinājumā ar aprīli palielinājās par 0.4%, un gada inflācija bija 1.9% (šā gada pirmo piecu mēnešu inflācija – 1.6%). Patēriņa cenu indeksu maijā visvairāk ietekmēja sezonālais dārzena cenu pieaugums (par 19.8%), medicīnas pakalpojumu sadārdzinājums (par 4.0%) un degvielas cenu kāpums (par 1.5%). Nozīmīgākā pazeminošā ietekme uz patēriņa cenu līmeni maijā bija gaļas un gaļas izstrādājumu cenu samazinājumam (par 1.2%). Preču cenas palielinājās par 0.5%, bet pakalpojumu – par 0.2%. Ražotāju cenu indekss salīdzinājumā ar aprīli samazinājās par 0.2%.

Maijā sabiedriskajā sektorā (bez sabiedriskajām un reliģiskajām organizācijām) strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar aprīli palielinājās par 1.9% un bija Ls 152.28. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada maiju šajā sektorā nodarbināto mēneša vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 9.0% un strādājošo pirktspēja pieauga par 7.0%.

	1999	
	IV	V
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	-12.5	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.1	0.4
Gada (%)	1.5	1.9
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	121 760	120 860
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	10.2	10.1
Valsts pamatbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-18.8	-28.7
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	82.7	*
Imports	137.8	*
Bilance	-55.1	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	1999	
	IV	V
Banku sistēma		
M2X	915.8	928.7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	357.5	359.9
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	558.2	568.9
Pieprasījuma noguldījumi	398.1	407.2
Termiņnoguldījumi	160.2	161.7
M2D	660.1	675.9
Tīrie ārējie aktīvi	398.7	475.3
Tīrie iekšējie aktīvi	517.1	453.5
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	582.2	594.9
Īstermiņa kredīti	175.8	184.0
Ilgtermiņa kredīti	406.4	411.0
Kredīts valdībai (neto)	89.0	14.2
Latvijas Banka		
M0	466.7	476.3
Skaidrā nauda apgrozībā	388.7	395.9
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	75.6	78.3
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	2.3	2.1
Tīrie ārējie aktīvi	486.4	568.7
Tīrie iekšējie aktīvi	-19.7	-92.3
Kredīti	88.1	13.6
Bankām	59.8	53.5
Valdībai (neto)	28.3	-39.9
Pārējie aktīvi (neto)	-107.8	-105.9
Ārējās rezerves*	807.05	939.43
Zelts	70.49	67.52
Speciālās aizņēmuma tiesības	1.01	0.49
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.01	0.01
Ārvalstu konvertējamās valūtas	735.54	871.41

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	1999	
	IV	V
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	4.7	4.5
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	15.8	15.5
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	12.6	12.7
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	14.6	15.1
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	12.0	11.8
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.4	1.5
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.7	0.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	4.9	4.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	4.4	4.3
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	6.6	7.3
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	6.0	6.2
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5910	0.5970
Ls pret DEM	0.3208	0.3192
Ls pret GBP	0.9540	0.9530
Ls pret FRF	0.0956	0.0952
Ls pret 100 JPY	0.4960	0.4870
Ls pret EUR	0.6274	0.6243

Pasliktinājās valsts pamatbudžeta fiskālā bilance, un maija beigās budžeta deficīts bija 28.7 milj. latu.

Bezdarba līmenis, kas 11 mēnešus bija audzis, nedaudz (par 0.1%) samazinājās un maija beigās bija 10.1% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Augstākais bezdarba līmenis bija Rēzeknes rajonā (29.1%), bet zemākais – Rīgā (5.6%).

Tautsaimniecības reālā sektora attīstībā saglabājās iepriekšējā mēneša tendences. Attīstījās ar tranzītu saistītās nozares. Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada maiju pieauga par 8.7% (t.sk. Ventspils ostā – par 10.6%, Rīgas ostā – par 4.4%, Liepājas ostā – par 3.2% un mazajās ostās – par 20.9%). Pieauga arī tranzītpārvadājumi pa dzelzceļu (par 1.1%) un pa cauruļvadiem transportēto naftas produktu apjoms (par 43.6%). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās olu un gaļas ražošana (attiecīgi par 4.4% un 2.7%), bet piena ražošanas apjoms nedaudz (par 1.8%) saruka.

Janvāri–aprīli salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu par 10.2% samazinājās preču eksports un par 13.5% – imports, tādējādi ārējās tirdzniecības negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 42.9 milj. latu.

	1999	
	IV	V
Banku rezerves	96.2	113.1
Nacionālā valūta banku kasēs	31.2	36.1
Noguldījumi Latvijas Bankā	65.0	77.1
Ārzemju aktīvi	761.2	773.1
Ārvalstu valūta banku kasēs	25.5	26.8
Prasības pret ārvalstu bankām	281.3	285.3
Prasības pret ārvalstu nebankām	325.8	341.9
Pārējie aktīvi	128.7	119.2
Prasības pret centrālo valdību (neto)	92.3	88.7
Prasības pret pašvaldībām (neto)	-31.7	-34.6
Prasības pret valsts uzņēmumiem	25.9	31.8
Prasības pret privātuzņēmumiem	496.4	499.7
Prasības pret privātpersonām	72.2	74.8
Neklasificētie aktīvi	163.4	162.5
Pamatlīdzekļi	93.6	93.1
Nauda ceļā	4.7	9.7
Pārējie aktīvi	35.6	35.8
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	29.6	23.9
AKTĪVI PAVISAM	1 676.0	1 709.1
Pieprasījuma noguldījumi	227.7	242.7
Valsts uzņēmumu	36.4	35.9
Privātuzņēmumu	120.5	134.4
Privātpersonu	70.9	72.4
Terminnoguldījumi	74.8	73.4
Valsts uzņēmumu	12.3	10.4
Privātuzņēmumu	24.4	24.9
Privātpersonu	38.1	38.1
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	255.7	252.8
Valsts uzņēmumu	15.9	17.0
Privātuzņēmumu	131.6	122.4
Privātpersonu	108.1	113.4
Tranzītfondi	18.0	18.3
Ārzemju pasīvi	848.9	866.5
Saistības pret ārvalstu bankām	185.6	187.4
Saistības pret ārvalstu nebankām	381.4	395.6
Kapitāls un rezerves	133.2	131.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	148.7	152.4
Saistības pret Latvijas Banku	62.7	56.4
Parāda vērtspapīri	1.9	1.9
Kapitāls un rezerves	0.8	3.9
Uzkrājumi parādiem un saistībām	92.8	97.9
Neklasificētie pasīvi	92.6	95.4
Nauda ceļā	32.3	30.9
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	38.1	47.9
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	22.2	16.6
PASĪVI PAVISAM	1 676.0	1 709.1

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 1999

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi ir atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes Internet lappusē (<http://dsbb.imf.org>).

Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas Internet lappusē (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).